

Nr 119

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag angående inköp av obligationer i Förenta Nationernas obligationslån, given Stockholms slott den 3 april 1964.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen ministern för utrikes ärendena hemställt.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen äskas ett investeringsanslag om högst 45 milj. kr. för inköp av obligationer i det av Förenta Nationerna emitterade obligationslånet. Emissionen beslöts ursprungligen av generalförsamlingen vid dess sextonde möte hösten 1961. Teckningstiden har genom beslut av församlingen förlängts, senast intill utgången av innevarande år.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärendena, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 april 1964.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, LINDHOLM, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HOLMQVIST ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter, anför ministern för utrikes ärendena följande.

Redan under Förenta Nationernas femtonde generalförsamling hösten 1960 klargjorde dåvarande generalsekreteraren Hammarskjöld att FN snabbt gick mot en allvarlig ekonomisk kris och att organisationen med det snaraste måste erhålla efter dess ändamål avpassade ekonomiska resurser. De finansiella svårigheterna bottnade i vissa staters vägran att betala av generalförsamlingen beslutade bidrag till de två specialkonton, som upprättats för att täcka kostnaderna för FN:s militära engagemang i Gaza och Kongo.

Läget försämrades ytterligare under 1961. Vid den återupptagna femtonde sessionen under våren 1961 tillsattes en arbetsgrupp, vars huvudsakliga mandat var att företaga en översyn av metoderna för täckande av kostnaderna för FN:s fredsbevarande aktioner.

I arbetsgruppen kunde emellertid enighet om dessa metoder icke uppnås och generalförsamlingen inskränkte sig vid sitt sextonde möte samma höst att taga gruppens rapport ad notam. Församlingen beslöt beträffande finansieringen av de fredsbevarande operationerna om utdebitering på medlemsländerna av kostnaderna för första halvåret 1962. Samtidigt antog församlingen en resolution vari generalsekreteraren bemyndigats att med hänsyn till föreliggande extraordinära omständigheter upptaga ett obligationslån, uppgående till högst 200 milj. dollars med en löptid av 25 år och en årlig ränta av 2 procent. Teckningstiden fastställdes intill utgången av 1962.

Med skrivelse den 10 januari 1962 inbjöd generalsekreteraren den svenska regeringen att teckna obligationer i FN-lånet. Jämlikt riksdagens beslut den 11 mars 1962 inköpte Sverige senare samma år en FN-obligation å 30 milj. kr. Av detta belopp har hittills amorterats icke fullt 1,9 milj. kr.

Under generalförsamlingens möten åren 1962 och 1963 har FN:s finansiella situation varit föremål för mycket ingående överläggningar utan att frågan kunnat bringas till en lösning. En viss förbättring inträdde dock i

och med att beslut fattats av församlingen om utdebitering på medlemsstaterna av kostnaderna för de fredsbevarande operationerna för tiden från den 1 juli 1963. För tiden 1 juli 1962 till 30 juni 1963 föreligger endast bemyndigande för generalsekreteraren att ikläda organisationens utgifter för ifrågavarande ändamål, men däremot icke beslut om dessa utgifters utdebitering.

Som ett mått på den fortgående försämringen av organisationens finansiella situation kan användas skillnaden mellan kortfristiga skulder och tillgängliga medel att betala dessa skulder. Det underskott, som härvid framkommer, har uppvisat en kraftig stegring alltsedan år 1956. I slutet av sagda år uppgick siffran till 9,3 milj. dollars för att i slutet av 1961 uppgå till 107,5 milj. dollars. Under 1962 inträdde en förbättring tack vare försäljningen av obligationer och underskottet hade vid slutet av året sjunkit till 74 milj. dollars. Vid årsskiftet 1963/1964 hade siffran återigen stigit till 112 miljoner dollars.

För att bereda organisationen tillfällig finansiell lättnad har generalförsamlingen vid två tillfällen utsträckt teckningstiden för obligationslånet, senast intill utgången av innevarande år. Generalsekreteraren har under framhållande av situationens utomordentliga allvar vid upprepade tillfällen väddjat till medlemsländerna att överväga möjligheten av inköp av ytterligare obligationer, av vilka för närvarande ca 48 miljoner dollars är oförsålda.

Departementschefen

Generalsekreterarens vädjan aktualiserar frågan om ett förnyat obligationsköp även för svensk del. Genom den försäljning av obligationer som hittills ägt rum har en ytterligare försämring av FN:s finanser kunnat tillfälligt hejdas. Vidare har generalförsamlingen både under det extra mötet våren 1963 och det adertonde mötet samma höst kunnat enas om finansieringsresolutioner för de militära operationerna i Kongo och Gaza. Å andra sidan är organisationens finansiella läge, såsom framgått av generalsekreterarens redovisning, även fortsättningsvis ytterligt beträngt. Ett växande motstånd har även kunnat förmärkas från u-ländernas sida att delta i hitillsvarande omfattning i finansieringen av de kostnadskrävande militära operationerna. Slutligen vägrar som bekant vissa länder att betala den av generalförsamlingen beslutade utdebiteringen för ifrågavarande operationer.

Vidare har Sverige i dagens läge mycket omfattande, för närvarande oreglerade, krav gentemot FN på grund av det svenska deltagandet i de fredsbevarande operationerna. En möjlighet erbjuder sig att, som ett led i en reglering av nu utestående krav och sådana som inom kort förväntas komma att framläggas från svensk sida, ånyo inköpa FN-obligationer. Likvid för detta inköp skulle ske genom en motsvarande reduktion av de svenska kraven. På grund av att kravens storlek för dagen icke exakt kan angivas, bör Kungl. Maj:t hemställa om bemyndigande att företaga ett inköp intill

ett visst angivet belopp, vilket mot bakgrund av vad som sålunda anförts bör bestämmas till 45 milj. kr.

Kostnaderna för obligationslånet bör bestridas genom anslag å kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd. Under denna fond torde för budgetåret 1964/65 upptagas ett investeringsanslag av 45 milj. kr. till Inköp av FN-obligationer.

Med åberopande av vad jag i det föregående anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder som erfordras för inköp av obligationer intill ett värde av 45 000 000 kr. i Förenta Nationernas obligationslån

dels ock till Inköp av FN-obligationer för budgetåret 1964/65 under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 45 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans-Olle Olsson